

ločnostjo, vztrajnostjo in požrtvovalnostjo vodil vse točke, za kar je žel obilen aplavz občinstva.

V zadnji orkestralni točki se nam je predstavil tovariš **Ciril Pregelj** iz Petrovč kot skladatelj. Njegova koračnica »Na vasi« je vsega priznanja vredna, zlasti lep je v triu vpleten motiv znane narodne pesmi.

Št. Jurski kvartet nam je lepo zapel **Adamičevega »Vasovalca«** in **Vogrinčevega »Lahko noč«**. Kvartetu se pozna, da poje mnogo skupaj; priporočam mu čistejši nastavek in skrbnejšo vokalizacijo.

Tovariš **Branko Zemljč** iz Solčave nam je zapel **Sattnerjevega »Zaostalega ptica«** in **Hudovernikovo »V celici«**. Oba prelepa samospeva zahtevata obsežen bas-bariton, ki tov. Zemljč z njim, zlasti v nižjih legah, bogato razpolaga. Pel je s pravim občutkom in navdušil poslušalce. Priporočam mu vokalizacijske vaje, s katerimi si bo utrdil in omilil svoj lep glas.

V zadnjih vokalnih točkah je nastopil **učiteljski mešani zbor**, broječ 30 pevk in pevcev (12 ženskih in 18 moških glasov). Znan je ljubek **dr. B. Ipavčev zbor »Ej, tedaj«** po svoji priručni melodiji.

Naravnost očaral pa nas je **dr. Anton Schwabov** najnovejši mešani zbor »Kanglica« s spremljevanjem klavirja in harmonija. Schwab sicer ni tako plodovit skladatelj, kakor je bil pokojni B. Ipavč, pa je — in to lahko smelo trdim — njegov naslednik, kar se tiče presrčnega tona in lepe melodike.

V »Kanglici« — ki je, kakor sem se iz rokopisa prepričal — prav spretno instrumentirana, smo se zopet enkrat naslanjali z izredno srčkanjo melodijo. Skladba je izzvala navzočemu skladatelju frenetičen aplavz in se je morala na ponovno odobranje ponoviti. Želim le, naj bi jo g. skladatelj kmalu izročil »Glasbeni Matici« v Ljubljani, ki bo njeno lepoto dovedla do polne veljave. Zbor, ki ga je tovariš **Ciril Pregelj** s pravim razumevanjem in obzirom spretno vodil, se je prav krepko držal. Malo več izkušnje, skrbnejša vokalizacija in finejša predavanje, pa lahko nastopi povsod. Tenoristom se je poznala nenadna vremenska izprememba — distonirali so nekoliko v srednjem stavku. Občudoval pa sem krepke base in čiste soprane v višini do g².

Prav diskretno sta spremljala zbor na klavirju ga. **Mici Kokotova** in na harmoniju tov. **Rajko Vrečar**.

Koncert je bil izredno dobro obiskan in dvorana Narodnega doma je bila naenkrat premajhna. Občinstva, zlasti učitelstva iz celjske okolice in sosednjih krajev, pa tudi celjskih slovenskih meščanov je bilo toliko, da je bilo težko dobiti prostora. Vsi so navdušeno poslušali izvajanja narodnih pionirjev in sprejeli vsako točko z burnim odobravanjem.

Spričo dejstva, da so imeli mešani zbor in solisti le 3 ali 4 izkušnje, lahko z mirno vestjo trdim, da je koncert izborno uspel.

Hvala, presrčna hvala vrlim štajerskim tovarišem na izrednem glasbenem užitku, zlasti pa polna hvala odbornikom Celjskega učiteljskega društva, ki so se pošteno potrudili zadostiti vsem stavljenim zahtevam.

Tovarišicam pevkam in tovarišem pevcev pa kličem: Živeli! Le smotreno naprej po začrtani poti!

O priredbah drugega dne, t. j. o občnem zboru »Jubilejske samopomoči« ter o glavnem zborovanju, objavimo poročilo v prihodnji številki.

Počitniški tečaj Slovenske Šolske Matice.

Gospodične učiteljice, ki se bodo udeležile tega tečaja, opozarjamo, da jim je odbor preskrbel v društvenem domu »Mladike« brezplačna prenočišča. Moški udeleženci bodo pa prenočevali v telovadnici I. mestne šole v Komenskega ulici. **Skupno hrano** bodo imeli vsi udeležniki v Goršetovi gostilni pri »Novem Svetu« na Marije Terezije cesti.

Ljudske knjižnice in ponemčevanje koroških Slovencev.

Mnogoteri so vzroki ponemčevanja koroških Slovencev ter se strinjajo s temi v drugih deželah slovenskih. Glavni činitelji pa so gotovo uradniki, podpirani od raznih ponemčevalnih društev, kakor Schulverein, Südmarka, ki so ob vsakem migljaju radevoljno na razpolago. Dokler je uradništvo navezano na mesta, še ni moglo slov. kmetiškemu ljudstvu toliko škodovati. Toda ko pa je prodrlo tudi v vse manjše kraje slovenskega ozemlja, kakor n. pr. ravno učiteljstvo, in ko je postalo pridno delavstvu Südmarka in Schulvereina, je začelo cveteti tudi ponemčevanje po kmetih skoraj v vsaki

vasi. Gostilničarji, večji kmetje, ki so postali po vplivu tega uradništva zagrizeni pristaši, so zopet pridobili od njih odvisne manjše posestnike in rokodelce. Ni pač skoraj najti občine, kjer bi se v večji ali manjši meri to ne pojavilo, tako da je slovensko ozemlje z imenovanimi društvi že prenapolnjeno. Treba nam je samo pogledati »Freie Stimmen«, ki nas o tem natančno pouče, koliko judeževih grošev se nabere širom slovenske zemlje, specialno Koroške. Ni čuda torej, ako »Slov. Branik« toži, da so koroški Slovenci brez idealov!

Li to dejstvo ne mora pretresti vsakega izvenkoroškega Slovenca?

Edino 13 majnik je dal Schulvereinu toliko dohodkov, da je glavno vodstvo Schulvereina izreklo odseku za Koroško posebno pohvalo, zakaj Koroška je bila izmed vseh dežel najpožrtvovalnejša! In kdo je činitelj vsega tega delovanja? Nemško misleče učiteljstvo, ki lahko deluje v vsaki slovenski vasi, zakaj že čez 50 odstotkov učiteljev, ki so nameščeni po slovenskih krajih, niti slovenski ne razume, ker so trdi Nemci, vrhutega ima vse nemško misleče učiteljstvo izvrstno oporo v raznih obrambnih društvih, slovenski učitelji pa morajo službovati med Nemci.

Skoraj na vsaki vaški šoli vidiš tablico: Südmarkische Bücherei, v vsaki gostilni nabiralnik Südmarka ali Schulvereina. Skoraj vsaki šoli po slovenskem delu Koroške priskoči Schulverein z denarji na pomoč. Mladinske, šolske knjižnice imajo knjige od Schulvereina in Südmarka ali drugih nemških rodoljubov; ljudske knjižnice se izpopolnjujejo na isti način.

Ni čuda torej, ako nemški živeli vednomer vztrajno napreduje, zakaj Slovenci se nas malo spominjajo v tem oziru. Ni čuda tudi, ako marsikateri šolski svet ali občina v boju napram Nemcu omaguje, zakaj — denar je sveta vladar — in tega jim manjka. Vzorno gospodarstvo je velike vrednosti in vzoren gospodar je ugleđen. To se pa lahko uredi s pomočjo društvenega denarja, ki ga darujeta Südmarka in Schulverein; od slovenske strani e pač ne more pričakovati podpore. Tudi nemški denarni zavodi se spominjajo še vsako leto raznih knjižnic in šol.

Naše ljudstvo, skozi leta in leta služeče in predmet poizkusov raznih političnih strank, sad slabih šol — ne pozna značajnosti. Sploh tega pregreška ne prišteva grehom, zakaj prebujeno je še vse premalo narodno, vključ vsemu »fortschrittlich Elementu« jako nazadnjaško.

Ako se hočemo uspešno bojevati proti takemu delovanju, se nam je treba posluževati istih sredstev, treba nam je dušne hrane, ki jo črpa naše ljudstvo dosedaj skoro edino iz sedaj izhajajočih nemških časopisov in nemških knjig, treba nam je knjižnic, ki naj bi popravile deloma to, kar so zakrivila slabe šole, ter izboljšale izkažen okus ljudstva glede berila. Ne samo v vsakem ogroženem kraju naj bi bile male knjižnice, ne, tudi v varnih slovenskih krajih Koroške (kolikor se more o teh govoriti) se rabijo še tembolj, zakaj tam čuti ljudstvo potrebo izobrazbe potom knjižnic in od tam tudi prihajajo oživljajoči žarki v ogrožene kraje.

Kar se tiče knjižnic, smo koroški Slovenci jako na slabem in še te obstoječe so z malimi izjemami nezadostne. Primanjkuje pa nam denarnih sredstev knjižnice izpopolniti ali ustanoviti. Obračunamo se torej do slovenske javnosti, do Slovencev po Štajerskem, Kranjskem, Primorskem, do Slovencev, ki jim ni dana prilika poseči v narodni boj, kakor se bije pri nas, ter jih prosimo pomoči. V vsaki domači knjižnici izobraznega Slovenca se bo našlo nekaj knjig, ki bi jih lahko pogrešal, zatiranim Slovincem po Koroškem pa bi z njimi veliko koristil. Prosim vse rodoljube, posebno uradnike, učitelje, duhovnike, kakor sploh vsakega zavednega Slovenca, kakor slov. društva vsakega rodoljuba, ki mu je za bodočnost koroških Slovencev, naj pregleda knjižnico ter se nas spomni s kako knjigo.

Sila je velika — pomoč redka!

Knjige sprejema društvo »Gorotan« (društvo slov. učiteljev in akademikov). Sv. Peter pri Vašnjah, pošta Velikovec, Koroško.

Slomškova Zveza.

Je dne 8. t. m. zborovala v Kamniku. Ne omenjali bi tega zborovanja, ako bi se ne dogodilo par stvari, pi so zanimive tudi za napredno javnost.

Kranjska podružnica S. Z. se je oglašila zaradi regulacije učiteljskih plač in je vprašala, kaj je z draginjskimi dokladi. Baje je Slapšak dobro prijel Ravnikarja in Jakliča, »Slovenec« pa poroča, da so neuspeha krivi — liberalni poslanci. Laže po stari navadi! Od leta 1908. na-

prej, odkar je sestavljen kranjski deželni zbor v sedanji obliki, sta Ravnikar in Jaklič vedno glasovala proti vsakemu izboljšanju materialnega stanja učiteljstva, tako tudi dne 24. julija t. l., sedaj pa pravi »Slovenec«, da so temu krivi liberalni poslanci! Nemara ima »Slovenec« Slomškarje za tako neumne, da jim lahko nagnevijo vsako še tako debelo in očividno laž. To je res lep poklon!

Ista podružnica je predlagala, naj bo vsak član S. Z. obenem član Učit. konvikta. Predlog je padel, ker je bila večina mnenja, da naj vsak Slomškar rajši podpira Kržičev »Pripraviški dom«. Dobro! Strast je strast! Opravili bomo tudi brez fanatikov!

Glede draginjskih doklad je dal baje Jaklič tak odgovor, da so bili vsi pomirjeni in zadovoljni. Samo tega še niso sklenili, kdaj vržejo iz Slomškarje Jakliča in Ravnikarja, ki sta glavna ovira regulaciji in ki svoje tovariše neusmiljeno vlečeta za nos.

Vsa neotesanost, ki je najlepše merilo intelektualne in moralne izobrazbe voditeljev S. Z., pa se zrcali iz sklepnih besed Jakličevih, ki jih je treba javno pribiti, da se ne pozabijo. Iz Jakličevih besed je tudi razvidno, kako kvalificira značaj članov in članic svoje organizacije. Glasom »Slovenca« je dejal Jaklič: »Zalibog se še dobi ljudi v naši sredi, ki mislijo, da so dolžni podpirati nasproti tisk in s svojimi pičlimi groši plačevati »Učiteljskega Tovariša«. (Viharni fejklci!) Jaz mislim, da bo od danes naprej bolje, da nobenega več ne bo med nami, ki bi plačeval list, ki je najpodleje pisal o Slomškarjih. Poseben apetit mora imeti tisti Slomškar, ki požira psovke v »Učiteljskem Tovarišu«. Dobe se tudi med nami tovariši, ki mislijo, da je nujno potrebno iti na zborovanje okr. učiteljskih društev. Ne bodite štafaža liberalcem, kateri se Vam posmehujejo takrat, ko zaprete vrata za seboj in odhajate. (Tako je!) V vsako organizacijo se utihotapijo parasiti, ki postanejo nevarni, ako se jih pravočasno ne prežene. Liberalnim tovarišem sem hvaležen, da mi v tem oziru gredo na roko in mi pomagajo očistiti naš kožuh. »Slomškova Zveza« je izdala imenik svojih članov. Te dni šele so liberalni listi »Dan« in »Narod« prinesli to vest in zagrozili, da imenik objavijo. Zaveden Slomškar se taki otročji grožnji kajpada posmehuje. Toda ta grožnja je čudovito vplivala na par parasitov. Neka gospodična je brzojavila svoji materi, da mora preprečiti, da bi njeno ime prišlo v imenik. In uboga mati je dirjala vsa potna po Ljubljani, da bi ja dobila pisarno Slomškove Zveze. Pred leti je pa ravno tako iskala Slomškovo Zvezo. Javnosti se je ustrašila tudi neka druga in je poslala svojo mater na delo, da se nevarnost prepreči. O neki drugi bi vam povedal lahko cel roman. Prav je, da taki ljudje gredo, samo prosim, da kolegi v »Učiteljski tiskarni«, ki sedaj kolportirajo hektografiran naš imenik, zbrisejo imena teh in jih sprejema za svoje, kamor spadajo. (Odobranje! Ras je!) Nam ni za to, da bi Slomškova Zveza paradirala z velikim številom članov, pač pa hočemo, da so naši ljudje zavedni Slomškarji. (Odobranje.) Delajte v duhu Slomškovega povsoda, v šoli in javnosti, v blagor vsega naroda in v svojem stanu. Na veselo svidenje na prihodnjem občnem zboru v Ljubljani! (Živahno odobravanje.)

Tako je govoril Jaklič. On že pozna svoje Pappenheimovce, na drugi strani pa tudi ve, kako so nekatera imena prišla v imenik članov S. Z.; na tak način, da bi se za tako rokomavharsko početje lahko zanimala tudi sodnija!

Značilno je tudi, kako so zvalili na zborovanje S. Z. hrvaškega učitelja Kirunčiča iz Istre. Ta je slišal, da zborujejo v Kamniku, kjer se je slučajno mudil, učitelji, in šel je na zborovanje v dobri veri, da so to napredni učitelji, kakor so se njemu nasproti tudi kazali. Hrvaški tovariš Kirunčič je sedaj ogorčen, ker je spoznal zmoto in hinavsko postopanje Slomškarjev. Naj pove tudi doma, kaki ljudje se zbirajo pod Slomškovo firmo!

To je vse, kar se nam zdi vredno povedati o zadnjem zborovanju Slomškove Zveze.

Tržaški Slovenci za svoje šolstvo.

Trst, 11. avgusta 1912.

V nedeljo, 11. t. m., se je vršil v tukajšnjem »Narodnem domu« javen shod, kjer je dr. Rybaf prečital nastopno resolucijo:

Tržaški Slovenci, zbrani na javnem shodu v »Narodnem domu« dne 11. avgusta 1912, izražajo svoje ogorčenje nad skrajno krivičnim postopanjem avstrijske vlade, ki na Primorskem naravnost lukurizno skrbi za nemško in laško ljudsko srednje in strokovno šolstvo in name-

rava Lahom dati celo visoko šolo, a zane-marja na žaljiv način celo ljudsko šolstvo tržaških Slovencev in vse to vzlic dejstvu, da so Lah kot večina v deželnih in vseh večjih občinskih zastopih v prijetnem položaju, da tudi z denarji slovenskih davkoplačevalcev vzdržujejo in izpopolnjujejo v preobilni meri laško šolstvo, in vključ nadaljnemu dejstvu, da tvorijo Nemci le minimalno iz samih priselencev obstoječo percentualo primorskega prebivalstva, dočim morajo Slovenci vključ svojemu ob vsaki volitvi in celo ob zadnjem ljudskem štetju dokazovanem velikem številu in velikim žrtvam, ki jih v krvi in denarju doprinašajo za avstrijsko državo, sami zbirati sredstva za vzgojo svojih otrok v materinem jeziku;

zlasti protestujejo proti zavlačevanju podržavljevalne akcije glede slovenske zasebne šole Družbe sv. Cirila in Metoda in proti temu, da se to akcijo spravljajo dosledno v odvisnost od šolskih želja Nemcev;

obnavljajo z vso energijo svoje že znane postulate glede slovenskega šolstva v mestu in v okolici, a posebno podarjajo nasproti zadnjim vestem o pripravih za laško jurid. fakulteto svoje večkrat precizirano stališče, da se sicer ne protivijo opravičenim kulturnim zahtevam nobenega naroda, da pa se morajo protiviti uresničenju laške vseučiliške zahteve, dokler ne dobijo tržaški in okoličanski Slovenci vseh potrebnih ljudskih, strokovnih in srednjih šol, in da na vsak način zahtevamo, da se v hipu, ko se od- vori v Trstu italijanska juridična fakulteta, ustanovi istočasno v istem mestu tudi slovenska,

ter pozivljajo naposled c. kr. vlado in slovenske in slovanske državnozbornske poslance, naj že enkrat ugodijo tem povsem opravičenim in za razvoj in kulturo tržaških Slovencev neobhodno potrebnim zahtevam.

Resolucija je bila sprejeta seveda soglasno in ob impozantnih pojavih slovenske zavednosti in odločnosti.

Nato se je oglašil za besedo svet. tovariš Štefan Ferluga, izrek predgovorniku iskreno zahvalo, da je to odločno nastopil proti krivici, da je govoril vsem iz ust in iz srca. Iz svoje dolgotrajne učiteljske prakse je podal govorniku dva zgleda: skrbnega in zanikrnega očeta. Prvega se je iz srca veselil, drugega je s prepričevalno besedo privedel do spoznanja. Tak zanikrni oče, ki mu ni mari do šolske izobrazbe svojega otroka, je tudi naša vlada, ki nam dopušča le pravico, da plačujemo davke v denarju in krvi. Ne daja nam, kar je v življenju najbolj potrebno. Vse naše dosedanje zahteve niso nič izdale. Poizkusimo z drugačnim načinom zahtevanja. Zakličimo vladi: Odreši nas od davka v denarju in krvi, potem bomo že sami skrbeli za svoje šolstvo in ne bomo nič zahtevali od tebe! (Velikanski frenetičen aplavz.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. P. n. člane, ki so prejeli te dni položnice in račun za smrtni slučaj nadučitelja Franca Trošta na Igu, prosimo, da poravnajo ta dolg v štirinajstih dneh. Pokojnikovi vdovi se je izplačalo 476 kron.

Predsedstvo.

Kranjsko.

Društvo slovenskih učiteljc je zaključilo v četrtek 8. avgusta šivalni tečaj, ki ga je priredilo v mest. dekl. liceju za svoje članice. Tečaja se je udeležilo 16 učiteljic, in sicer 14 s Kranjskega, 2 s Primorskega. Tečaj je vodila z veliko spretnostjo in z vso ljubeznivostjo gđ. Terezija Hubmayerjeva, strokovna učiteljica v Ljubljani, za kar ji izreka društveni odbor najtoplejšo zahvalo. Pouk je trajal od 15. julija do 8. avgusta t. l. po 3 ure na dan. V tem kratkem času so si udeleženke pod odličnim vodstvom gđ. Hubmayerjeve narisale, prikrojile in sešile živote, krilo, život in bluzo; nekatere so si poleg tega napravile po svoji životni meri punčko iz lepenke za pomerjanje oblek. Praktična navodila gđ. Hubmayerjeve so udeleženkam utrdile in povečale zanimanje za šivanje ter jim bodo brez dvoma tudi v gmotno korist. — Tečaj se je zaključil s skupno večerjo, ki so jo priredile v internatu »Mladika« učiteljice, udeleženke gosposdinskega tečaja, svojim kolegijam iz šivalnega tečaja.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomerški je zborovalo dne 8. t. m. v dvorani gospe T. Kukovčeve v Ljutomeru. Glavna točka programa je bila praznovanje 70letnice našega staroste **Ivana Kryla**, učitelja na enorazredni realki v Ljutomeru, in njegovega nad 40letnega plodonosnega delovanja v šoli in izven nje. Vključ slabemu vremenu zjutraj se je zbralo nad 30 članov in lepo število odlič-

nih gostov, tako n. pr. upok. ravnatelj drž. blagajne g. Rajh s soprogo, gosp. dr. Chloupek z družino, g. na. nečakinja dr. Trillerjeva in nekaj drugih dam in gospodov. Vsi imenovani so posetili zborovanje z namenom, da dokumentirajo svoje simpatije do v službi osivelega učitelja-veterana in do učiteljskega stanu jvobče; hvala jim! — Predsednik tov. Tomazič otvori ob polu 11. uri zborovanje ter očrta v lapidarnem, a presrčnem slogu delovanje in zasluge jubilarja Ivana Kryla, naglašujoč, kako je kot kremenit značaj v kljub raznim viharjem in ljudski nevalčnosti vedno možato korakal neupogljivo in samozavestno po ravno začrtani poti naprej, s čimer nam je podal mlajšim najlepši zgled v posnemanje. Ob sklepu svojega nagovora izrazi predsednik slavljencu v imenu društva iskreno željo, da ostane še mnoga leta tako čil po duhu in telesu kakor je danes in zahaja vedno rad v društvo, ki v njem deluje z veliko vneto mnogo let kot blagajnik. Prisotni so mu zaklicali 3-kratni »Živio!« — Nato je orisal jubilar sam potek svojega življenja in delovanja. Rojen in izšolan Moravan je došel že l. 1870. v Ljutomer na omenjeno realko, izprva menceč ostati tukaj kvečjemu eno leto. Našel pa je tukaj in v okolici za narodno prosveto in blaginjo vnete moze, s katerimi je potem deloval za vzvišene smote in pri tem pozabil na povrat v domovino. Deloval je neustrašeno, dasi je moral prenašati šikane okr. glavarja Premmersteina in druge. Jubilar je ustanovil s takratnimi tovariši učiteljsko društvo za ta okraj, je soustanovnik ljutomerske »Citaltince«, »Posojilnice« in je bil markantna osebnost v okrajnem zastopu, kjer si je kot narodni ekonom pridobil velikih zaslug. Po duhu in telesu res mladeniško čili 70letni mož je prav zanimivo opisal dobo svojega bivanja v Ljutomeru, kjer je dandanes poleg realčnega učitelja tudi hišni in zemljiški posestnik — vkljub svoji plači, ki jo je prejemal dolga leta. Tov. Cvetko je še nato podal kratko, vsebinski vtiski prepleteno poročilo o delovanju »Zveze« v Ptuj; nadalje se je vzel v pretres točka iz izpremenjenih »Zavezinih« pravil, ki predpisuje članom 18 K letne članarine. Mnogi prisotni so bili mnenja, da je 1. ta znesek nekoliko previsok, 2. da bi morda nekateri člani zaradi tega izstopili iz društev, 3. da je »Učit. Tovariš« razmeroma najdražji slovenski tehnik, ki pa izhaja skoraj redno brez priloge. Neplačujočim, brezbriznim tovarišem naj se list ne pošilja. Delegatom k Zavezinemu zborovanju so se dali posebni migljaji.

Po obedu v isti sobani so se jele neprisiljeno proizvajati v proslavo tega dneva in jubileja razne koncertne točke. Nastopal je ljutomerski orkester, kjer sta se odlikovala konzervatorist Ferd. Herzog in Bračko; na klavirju sta prav spretno igrali gđc. Zacherlovi; kot solopetca sta se pokazala gđc. Elza Repičeva in tov. Schneider; vmes je nastopal ad hoc sestavljeni mešani zbor. Ta koncert se je prav dobro obnesel, in tov. Zacherl sme biti kot voditelj ponosen na uspeh. Pokazalo se jeo tej priliki, da Ljutomer razpolaga z dobro izvežbanimi, še veiki obetajočimi pevskimi in godbenimi močmi. Med godbene in pevske točke so vpletili primerne napitnice jubilarju in gostom sledeči: g. ravnatelj Robič, tov. Cvahte, Pušenjak, Cvetko in g. dr. Chloupek, čigar sinko mu je podal obenem krasen šopek svežih vrtnic. Do solz ginjen se je zahvalil vsem v presrčnih besedah. Zahajajoče solnce nas je opomnilo na razhod od tega veličastnega zborovanja. Slavljencu kličemo ob spominu na prijetne urice opetovano: Još mnogaja leta! Na zdar!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonoeno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrov. na sadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca julija K 110.066 29.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadrage kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Politiški pregled.

* **Italijanska pravna fakulteta.** V minulih dneh so po raznih listih mnogo razpravljali o ustanovitvi ital. juridičnih kurzov na trgovski akademiji Revoltella v Trstu, kateri kurzi bi tvorili provizorij za ustanovitev pravne fakultete. Dobro obveščeni krogi pa zatrjujejo, da iz te moke ne bo kruha. Pač so se vršila o tej zadevi posvetovanja med italijanskimi po-

slanci in notranjim naučnim ministrom, ali iz vsega se da le posneti, da se italijanska pravna fakulteta ne bo drugače ustanovila (če se sploh bo) nego postavodajnim potom.

* **Poroče brez spovednih listkov.** Iz Prage poročajo: Tu sta se hotela v neki cerkvi poročiti ženin in nevesta, a kape-lan ju ni hotel poročiti, češ, ker nista imela spovednih listkov. Ko je nato ženin zagrozil, da bo prisilil potom politične oblasti župnika, da ju dovoli poročiti, je župnik izjavil, da se je v zadnjem času zgodilo že več slučajev, da se je upravno sodišče izreklo proti cerkvi. Sedaj pa se je baje po posredovanju znanega jezuit-skega patra Albana in po vplivu visokih oseb sestavil pri upravnem sodišču tak senat, ki lahko zavleče tožarenje malomarnih katolikov tako dolgo, da ne bodo dosegli tri leta nič.

Kranjske vesti.

—r— **Z Gorenjskega** nam pišejo: Te dni smo brali po časopisih, da se je pripe-ljal minister dr. Trnka z Bleda v Žirov-nico ogledat si deželne električne napra-ve. Tam so ga prav slovesno sprejeli. Po-leg drugih vaških dostojanstvenikov je bil seveda pri pozdravu tudi ondotni šolski vodja s šolsko mladino navzoč. Celo štiri belo oblečene šolarice so izročile gospe soprogi in spremljevalkam lepe šopke. Po ogledovanju je bila južina v gostilni pri Kuncu, h kateri so bili povabljeni žu-pan, podžupan in župnik. Nadučitelj, ki je bil k sprejemu skoraj komandiran in je delal z otroki parado, ni bil povabljen, menda ker ne spada v tako odlično dru-žbo, češ: Der Mohr hat seine Schuldig-keit getan. Kaplana tudi ni bilo pri južini ker ga — nimajo.

—r— **Iz kamniškega okraja** nam pi-šejo: Akoravno slabo vreme, vendar se je zbralo dne 7. t. m. v Vodicah 22 tovarišic in tovarišev k odkritju nagrobnega spo-menika pokojnemu tovarišu Miroslavu Žebretu. Prišlo je tudi nekaj drugih nje-govih prijateljev, med njimi tudi župan iz Skaručine, g. Sršen. Pogrešali smo pa šol. mladino; akoravno so počitnice, ven-dar bi lahko gospa učiteljica na Skaručini povabila tudi šol. otroke, da počaste spo-min svojega pokojnega učitelja. — Po slo-vesni službi božji smo se napotili na vodiško pokopališče h grobu pokojnega tova-riša. Tovariš Letnar je lepo orisal pokoj-nikovo delo v šoli, njegovo ljubezen do ljube družice, ki jo je moral tako mlad ostaviti. Ker je bil pokojni velik prijatelj narave, se je trudil tudi pri mladini zbu-diti ljubezen do nje. Imel je pa na zemlji za svoj trud majhno plačilo, katero pa večje uživa sedaj gori nad nami. — Na-grobni spomenik, ki ga je izdelal menge-ški kamnosek, je jako lep. — Lepa hvala vsem darovateljem, ki so pripomogli učitelstvu kamniškega okraja, da je moglo iskazati vrlenu pokojnemu tovarišu zad-njo čast s postavitvijo nagrobnega spo-menika.

Štajerske vesti.

—š— **Na kmetijski šoli v Št. Jurju ob juž. žel.** se konča tretji desetmesečni tečaj dne 22. t. m. z javno izkušnjo. Izpraševali bodo strokovni in postranski učitelji iz vseh predmetov, da se pokažejo uspehi tretjega tečaja v polnem obsegu. Javne izkušnje so bile dozaj vedno dobro ob-iskane, in je upati, da bo tudi letošnja.

—š— **Dve slovenski meščanski šoli za Spodnje Štajersko.** Iz nemško-nacio-nalnih krogov se sliši, da se hoče Sloven-cem dovoliti na Spod. Štajerskem dve me-ščanski šoli. To bi bila poleg nekaterih gospodarskih koncesij in razširjenju šta-jerskega deželnega šolskega sveta tudi za enega slovensko-klerikalnega člana od-kupnina za opustitev obstrukcije. Pravi se nadalje, da bi naj prišla ena slovenska me-ščanska šola v Celje ali vsaj na vsak na-čin v Gaborje pri Celju. Celje je centrum velike in imovite okolice, ima precej trgo-vine, obrti in industrije ter bi bilo za slo-vensko meščansko šolo jako primeren kraj. Za drugo slovensko meščansko šolo pridejo v poštev kraji Trbovlje, Zalec, Št. Jur ob južni železnici, Šoštanj ali Sevnica. Da bi ne bili štajerski Nemci prikrajšani, dobe zato — 6 novih meščanskih šol.

Goriške vesti.

—g— **Iz seje c. kr. ožjega okrajnega šolskega sveta v Sežani dne 7. avgusta 1912.** Potrdilo se je proračun za l. 1913, glasom katerega ostanejo doklade za vzdrževanje šolsva po 110% kakor v te-kočem letu. Vzame se v znanje odpoved službe tov. Silvestra Caharije iz Divače Dodeli se tov. Ivana Grahlija na šolo »Šol-ski dom« v Gorici proti temu, da bo isto društvo plačevalo v tem okraju enega učitelja z najnižjo plačo. Imenuje se sup-

lentinjo Del Cot in suplenta Sardoča in Majerja provizoričnim učiteljem in se jim nakaže plača od 1. junija t. l. Suplentom Antonič, Klanjšek in Pečenko se nakaže nagrada v mesecih juli in avgust po 50 K mesečno. — Za zgradbo novega šolskega poslopja v Šempolaju se odobri od pred-sedstva predlagana stavbna parcela Ra-dovičeva v obsegu 2000 m². Dovoli se razne poprave pri šol. poslopju v Škrbini in daljno obzidanje šol. vrta v Gorjan-skem. — Ustanovljena vzporednica v Sa-ležu se ne more še otvoriti, ker ni mogo-če najti primerne sobe za učilnico. V pro-speh kmetijskega pouka določi se vsota 2400 K. Ta vsota se bo porabila za novo-ustanovljene kmetijske tečaje in deloma za nagrade učiteljem, ki z vneto delujejo v pro-speh kmetijstva. — Zaradi vedno ponavljajočih se prošelj šol. voditeljev se dvigne pavšal za 35%. — Naroči se od ministrstva izdane načrte za risanje vsem šolam v okraju. — Za bodoče šol. leto so se izvršile sledeče premembe, oziroma imenovanja: 1. Tovarišice: Macarolova v Sežano, Trpinova v Nabrežino, Kavči-čeva v Šempolaj, Del' Cotova v Plisko-vico, Eppichova v Kostanjevico, Gaspa-rijeva v Povir, Antončičeva v Divačo, 2. Tovariši: Legiša v Mavhinje, Rustja v Di-vačo kot zač. voditelj, Iv. Caharija v Po-vir kot zač. voditelj, Vičič v Tomaj, Ma-horčič v Dutovlje, Roje v Štanjel kot zač. voditelj, Ščuka v Lipo, Pečenko na Veliki dol, Koršič v Nabrežino, Klanjšek v Škoflje, Čopič Venceslav v Povir. — Kot učiteljice ročnih del se imenuje, oziroma premeni, in sicer: Madou za Kazlje, Što-maž in Avber; Kljun za Barko in Mislje; Renčelj za Škocijan, Škoflje in Podgrad.

—g— **Imenovanje.** Za učitelja na Na-rodni šoli na Blanci v Gorici je imenovan kandidat Turk, abiturijent goriškega učiteljskega.

—g— **C. kr. žensko učiteljske v Go-rici.** Letos je obiskovalo ta zavod 320 go-jenk, po narodnosti je bilo 160 Slovenk, 142 Ital., 12 Hrvatice in 6 Nemk. K izpitu se je prijavilo 65 kandidatinj, od teh je napravilo izpit z odliko 11, z dobrim us-pehom 45, 5 kandidatinj ga ponavlja po 2 mesecih, dve po enem letu. Izpit so na-pravile sledeče: Valerija grofica Attems iz Podgore, Alfonza Babnik iz Bistrice, Ana Bartolomej iz Kopra, Kamila Bionelicki iz Ruske Libave, Gabrijela Božič iz Čepo-vana z odliko, Emilija Črnigoy iz Gorice z odliko, Roza Cukat iz Št. Petra, Emilija Ferletič iz Dola, Emilija Furman iz Žage, Berta Herman iz Gorice, Ana Jerkič iz Gorice, Teodora Kancler iz Gorice, Elza Köhlen iz Ogrskega Raba, Avrelija Kavs iz Bovca, Vida Krašovec iz Kanala, Vikto-rija Krašovič iz Bilj, Roza Markič iz Bat, Ernesta Marisič iz Ajdovščine, Tereza Pertot s Proseka, Marija Petrič iz Kopra, Mila Plohl iz Gorice z odliko, Marija Pod-menik iz Kanala, Gabrijela Rajer iz Šem-pasa, Alojzija Rutar iz Zalaza, Friderika Šček iz Trsta z odliko, Tereza Šfiligoy iz Medane, Marija Štepančič iz Št. Petra z odliko, Marija Stres iz Breginja, Julija Torkar iz Podbrda, Ana Turšič iz Bezo-vljaka, Cecilija Urh iz Koprive z odliko, Dolares Venuti iz Gorice z odliko, Marija Vidmar iz Begunj, Josipina Rossi, Matilda Golob.

—g— **Društvo »Dijaška kuhinja v Gorici«** bo sprejemalo letos dijake goriških srednjih šol na hrano. Kdor bi želel biti sprejet začetkom leta, naj pošlje prošnjo, naslovljeno na društvo in opremljeno s potrebnimi dokumenti (pri novih zadnje izpričevalo; pri onih, ki žele hrano brez-plačno ali po znižani ceni, tudi ubožno izpričevalo) g. ravnatelju Fr. Strnadu, stanujočemu v Gorici Via Leopardi, do konca avgusta. Na kasnejše prošnje se ne bo oziralo.

—g— **Gimnazijo hočejo imeti v Tr-žiču.** Tržiški občinski svet je izrekel že-ljo, naj bi se ustanovila v Tržiču gimna-zija, seveda laška. Obrnejo se v tem po-gledu do poslancev, ki naj bi izposlovali Tržiču laško gimnazijo.

—g— **Šola za šivilje v »Šolskem domu«.** »Wiener Zeitung« priobčuje od-redbo trgovskega ministrstva, ki določa, da so mu izpričevala oddelka za šivilje v »Šolskem domu« v Gorici enakoveljavna z izpričevali ženskih obrtnih šol.

Koroške vesti.

—k— **Urdna učiteljska konferenca v Velikovu** se je odlikovala kakor že prej-šnji dve leti po zapostavljenju slov. učite-ljev. Kar predlagajo slov. učitelji, in če bi bilo še tako dobro in predlagano tudi v nemških krajih, vse zamečajo. Predsed-nik, nemškutarski nadzornik že a priori odklanja vse, kar prihaja od slov. učite-ljev in vpliva v tem oziru tudi na drugo učiteljstvo. Drugače ne pojde — bo mo-rala priti odpomoč! O tej konkurenci bo-mo še govorili.

Istrske vesti.

—i— **Iz c. kr. dež. šolsk. sveta istr-skega.** Cesar je imenoval stolnega prošta v Poreču Oliva Rismondo, ravnatelja hrv. drž. gimnazije v Pazinu Ivana Kosa, rav-natelja državne realke v Pulju dr. Roger-ja Solla in ravnatelja ital. učiteljskega v Kopru Ivana Larcherja za člane c. kr. de-želne šolskega sveta istrskega za čas prihodnje šestletne funkcijske dobe.

Splošni vestnik.

O zadnji Zavezini skupščini v Celju so objavili poročila skoro vsi napredni slovenski listi, najtočneje sta poročala »Dan« in »Slovenski Narod«. — Vsi ti listi priznavajo resnost zborovanja, temeljitost poročil, odločnost in preudarnost zboro-valcev. Zlasti poudarjajo neustrašenost in požrtvovalnost naprednega učiteljstva. Priznavamo, da ni v poročilih nič preti-ravanosti.

Prošnja. P. i. gg. okrajne šolske nad-zornike prosim, da mi blagovolijo poslati za Letopis Slovenske Šolske Matice **teme in teze**, ki se je razpravljalo o njih pri le-tošnjih okrajnih učiteljskih konferencah.

Odredba naučnega ministrstva glede praznikov. Naučno ministrstvo je izdalo važno odredbo, glasoni katere ostanejo prazniki, ki so med šolskim letom, in sicer Svečnica, Sv. Jožef in Marijino Oznanje-nje pouka prosti, čeprav jih je cerkvena oblast odpravila.

Razpisana služba. Na državni realki v Gorici je razpisano mesto definitivnega telovadnega učitelja.

Abiturientom, ki se hočejo posvetiti živnozdravniškemu študiju. Visokošolski odbor na živnozdravniški visoki šoli na Dunaju je letos razposlal ravnateljstvom vseh srednjih šol v Avstriji spomenico, v kateri je natanko pojasnil sedanjí položaj živnozdravniškega naraščaja. Število slo-venskih veterinarjev se je v lanskem letu zaradi preoptimičnega slikanja razmer silno pomnožilo in se je bati nadproduk-cije živnozdravnikov; poleg tega se je tu-di učni red v marsičem izpremenil. Svetu-jemo vsem abiturientom, ki resno mislijo na živnozdravniški študij in nočejo biti razočarani, da se pouče iz spomenice pri ravnateljstvih svojih prejšnjih zavodov. Natančnejše informacije pa dajo za Kranj-sko: Ipavec Rafko, Idrja; za Štajersko: Veble Franc, Kapele pri Brežicah; za Ko-roško: Močnik Anton, Libinče pri Pli-berku; za Primorsko: Pahor Filip, Gcr. Vrtojba pri Gorici.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporoča izvozna hiša **PROKOP SKORKOVSKY in sin** v Humpolcu na Češkem. Vzorec na željo franco. Zelo zmjerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Razgled po šolskem svetu.

— **Novi rektor zagrebskega vseučili-šča.** Iz Zagreba poročajo, da je za prihod-nje šolsko leto izvoljen za rektorja hrva-škega vseučilišča profesor bogoslovja dr. Josip Pazman.

Po sklepu lista.

Odlikovanje. Bivši okrajni šolski nad-zornik Franc Finžgar v Gorici je odliko-van z viteškim križcem Franc Jož-fove-ga reda. — Kaj neki poreko k tej najvišji odliki tisti klerikalni ruvači, ki so z dr. Šušteršičem na čelu preprečili zopetno imenovanje Finžgarjevo za okrajnega šolskega nadzornika? — Ko je Finžgar-ja naša Zaveza v Celju imenovala za svojega častnega člana, je pisal »Slovenec« z dne 13. t. m. dobesedno: »Za častnega člana je bil izvoljen Franc Finžgar, profesor na goriškem učiteljskem, in sicer zaradi »po-sebnih zaslug za ljudsko šolstvo« na Goriškem. V resnici so ga pa zato izvolili za častnega člana, ker je bil eden izmed glavnih liberalnih petelinov na Goriškem in mu hočejo dati malo »žavbe? za brco, ki mu jo je dalo goriško ljudstvo...« Se-daj pa vprašamo klerikalne žurnaliste, ki znajo tako nesramno pisati, ali se upajo trditi, da je tudi to najvišje odlikovanje — žavba za brco, ali pa je vendarle za-služeno priznanje Finžgarjevih posebnih zaslug za ljudsko šolstvo?! — Sedaj go-vorite, če imate pogum!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Štajersko.

Št. 1146.

Na dvorazrednici v Letušu, III. kr. razr., krajni šolski svet Braslovce, je mesto nadučitelja; na tri-razrednici v Pristovi, III. kr. razr., je mesto učitelja ali pa učiteljice, na štirirazrednici na Rečici, II. kr. razr., je mesto učitelja s prostim stanovanjem; na trirazrednici na Dolu, III. kr. razr., je mesto učitelja definit. ali pa provizor.

Pravilno opremljene prošnje do 10./9. 1912 na dotični krajni šolski svet.

C. kr. okrajni šolski svet Celje, dne 5. avgusta 1912.